

DARE DE SEAMĂ

ASUPRA ACTIVITĂȚII MUZEULUI DE ISTORIE NAȚIONALĂ ȘI ARHEOLOGIE CONSTANȚA, ÎN INTERVALUL NOIEMBRIE 1982 — NOIEMBRIE 1983

Intervalul de timp astfel determinat, integrează pentru colectivul instituției noastre muzeale, activități multiple și complexe, pe care, compartimentate, le vom schița în acest scurt expozeu de natură să vă indice direcțiile principale de înțelegere a proceselor noastre profesionale.

Ca beneficiari ai unei atente îndrumări primite din partea conducerii de partid a județului Constanța, bucurându-ne de o poziție pre-eminentă în vederile Comitetului de cultură și educație socialistă de pe lângă Consiliul popular județean — ca una dintre unitățile de știință și cultură de bază în viața locală — am înregistrat anul acesta un bilanț încărcat de satisfacții în toate direcțiile către care am fost angajați nemijlocit.

Activitatea muzeală-expozițională și de preservare a monumentelor

Vă este cunoscut că baza muzeală a acestei părți de țară, — cu implicații într-un trecut pe cât de complex și bogat în fapte, pe atât de bine probat pe vestigiile și documente istorice — este reprezentată de o rețea bogată în așezăminte adecvate. Acestea necesită permanent eforturi sporite de întreținere și de înnoire. Așa se face că intervenim an de an cu modificări expoziționale de natură să îmbogățească expunerea cu materiale noi și atractive sau să adoptăm cadrul muzeal respectiv, acele determinări arheologice și istorice inedite, întemeiate pe materiale și interpretări deosebite. Este cazul muzeului din Constanța, a aceluia de la Histria și, mai puțin, la Mangalia.

De adăugat, că modificări mai substanțiale au survenit la complexul arheologic Histria, acolo unde s-au adunat loturi de piese mari

și de valoare ; unele dintre el sînt aduse de la București de la Institutul de arheologie, altele, luate în custodie de la Muzeul de istorie a R.S.R., unde, după cum se știe, au ajuns luate cîndva tot de la Histria.

Este o revenire firească dar, paradoxal, maniera juridico-administrativă, îndispune.

Adăugăm ca fapt nou pentru practicile noastre de săpături și de preservare a monumentelor arheologice „in situ“ că am trecut, încă din vara anului 1983, la consolidări de ziduri, la Histria și la Albești. Colectivelor de cercetători le incumbă de-acum obligația ca, pe loc, complexele de edificii sau ziduri de apărare, să constituie *ad-hoc* și obiectul unor atente consolidări — și parțial restaurări — în piatră și mortar, în așa fel încît să-i asigurăm monumentului o cît mai lungă viață. Este exact ceea ce ni se cerea din partea forurilor conducătoare de la București, respectiv C.C.E.S. și A.S.S.P. Credem că metoda se poate aplica pretutindeni în Dobrogea și aceasta trebuie să devină o obligație de cercetare.

Tot pe linia valorificării muzeale a patrimoniului istoric din Dobrogea, amintim două fapte de importanță capitală : — mai întii, că proiectul de preservare și restaurare a Ansamblului rupestru de la Basarabi va trece în execuție în cursul anului 1984, cînd sînt prevăzute aproximativ 8.000.000 lei, urmînd ca pînă la sfîrșitul acestui cincinal, care nu este prea departe, să se facă și restul. În chipul acesta obiectivul trece în exploatare muzeală, ceea ce va face ca rețeaua turistică să se amplifice cu un circuit nou, căruia i se integrează Canalul Dunărea-Marea Neagră, străjuit în părțile podgoriilor de la Murfatlar, de marele complex rupestru ;

— în al doilea rînd, informăm că eforturile colectivului care a lucrat la salvări pe traseul canalului de-a lungul anilor de amenajare a acestuia, vor sfîrșit în curînd printr-o foarte elevată valorificare muzeistică nu numai a descoperirilor arheologice ci și ale tuturor dovezilor de arhivă care să ilustreze evoluția procesului de realizare a marelui obiectiv economic național. La Medgidia, lucrările în acest sens sînt avansate și vom face în așa fel încît punerea la dispoziția vizitatorilor a unei expoziții pe această temă, să devină o realitate la începutul sezonului estival 1984.

Activitatea educativă

Efectul educativ-propagandistic al instituției noastre este marcat de importante împliniri — fără să excludem prin aceasta acele carențe, pe care le vom aminti la locul potrivit.

Muzeografii, cu preocupări arheologice sau istorice, au satisfacția unui bilanț optim în acest sfîrșit de an, concretizat printr-un mare număr de vizitatori (circa 350 000) și încasări corespunzătoare ; pe de altă parte, tot mai numeroase delegații oficiale, cu precădere străine, au

pășit pragul muzeului din Constanța, implicit al Edificiului roman cu mozaic, ca să nu mai amintim frecvențele solicitări de vizite la Adamclisi și la Histria. Cartea de impresii a muzeului stă mărturie a celor spuse, iar cuvintele așternute pe filele sale, sînt elogiile adresate nu muzeului ca instituție, ci întregii noastre patrii.

Conferințele, simpoziioanele și deseale întîlniri cu muncitorii la care au participat cu regularitate muzeografi noștri, pe marile șantiere din zonă, cum ar fi Canalul Dunărea-Marea Neagră, Șantierul naval Mangalia, Șantierul naval Constanța, Combinatul petrochimic Midia-Năvodari — ca să nu amintim decît pe cele mai importante — au constituit un scop major, o cauză căreia i-au răspuns de partea cealaltă, ca auditori, mii și mii de oameni ai muncii și elevi. Aproximativ 500 de astfel de manifestări au fost înregistrate în palmaresul propagandistic al muzeului și, dacă adăugăm acestuia expoziții prilejuite de mari aniversări și date istorice sau simpoziioane și sesiuni la sediul muzeului, atunci vom găsi adevăratele dimensiuni ale efortului depus pe această linie.

Să adăugăm că acestui comportament esențial pentru definirea funcției muzeografice, îi răspund lecțiile de istorie ținute grupurilor de elevi, studenți și militari prezenți permanent în muzeu, cu ocazia aniversărilor sau a datelor fixate în calendarele de lucru ale Școlii inter-județene de partid, ale Cabinetului județean, ale institutelor de învățămînt militar sau laic etc. Pentru edificare, amintim numai că aniversarea a 65 de ani de la Unirea din 1918, pentru care indicațiile date de conducerea de partid sînt clare, a prilejuit pentru noi, zeci și zeci de astfel de lecții.

Evidență și cercetare

Aparent, două preocupări diferite — în realitate, ele se interferează atît de mult încît pot constitui un unic compartiment muzeologic.

Prin planurile anuale de lucru, ne incumbă obligația unui număr de 800 fișe analitice de evidență pe an, pe lîngă acelea de conservare și de restaurare. Cu oarecari întîrzieri constatate la unii muzeografi, față de care s-au luat măsurile de cuviință, în rest, se menține ritmul normal de lucru, toate fișele realizate luînd drumul Centrului de calcul de la București — C.C.E.S. Adăugăm că evidența se face chiar și pe șantierele arheologice, odată cu aducerea materialelor la lumină, sau după aceea, în muzeu, dar înainte de publicarea sa în periodice de specialitate. Practica evidențierii și înregistrării imediate, vine să menținem la zi o activitate dintre cele mai importante pentru noi.

Avem însă un mare neajuns la depozitul de ziare și cărți deosebite, unde, dat fiind că lipsește un așa-numit vocabular controlat, muzeografi de la secția de istorie n-au făcut încă ordinea atît de necesară în sutele de mii de exemplare care alcătuiesc bagajul nostru de arhivă. De altfel, același lucru este valabil și pentru Secția de documentare și pentru cea de foto, unde C.C.E.S. n-are încă un cod stabilit.

Descoperirile arheologice și numismatice îngăduie încă 1—2 ani să furnizăm suficiente materiale — găsite mai de mult sau mai recent — care să intre în lucru la evidențiere, dar vor sfârși în curînd. De aceea se pune fireasca întrebare, de ce forul nostru ministerial nu ajunge la adoptarea unei soluții, chiar și relative, pentru trecerea la evidențierea, pe bază de vocabular controlat, a arhivei de istorie modernă și contemporană?

Cercetarea, pe alt plan, înregistrează la Constanța rezultate dintre cele mai bune. Vă este cunoscut din anii precedenți, că avem un program de săpături, destul de larg, la executarea căruia concură — forțe arheologice fie numai ale muzeului, fie în colaborare cu cele ale Institutului de arheologie din București. Asupra ultimelor nu stăruim aici fiindcă rezultatele lor se concentrează la șefii șantierelor aflați în București, dar amintim numai că ele se desfășoară la Histria, Adamclisi și Păciul lui Soare. Este însă de dorit și credem că se va realiza pe deplin, din 1985, o colaborare necesară la Mangalia, unde în ultima vreme descoperirile ocazionale sînt tot mai numeroase, dar lipsesc cu desăvîrșire cele organizate metodic.

Colectivul nostru de arheologi, a desfășurat în campania de anul acesta o intensă activitate și în unele puncte de pe traseul Canalului — unde sarcina salvărilor ne-a revenit în ultima vreme aproape în exclusivitate — și în centrele care și-au cîștigat deja o tradiție în știința românească. Să le amintim pe cele mai de seamă: pentru neolitic, Puiu Hașotti a săpat în continuare la Medgidia și la Tîrgușor, punctul Urs; geto-dacii ni se relevă tot mai bine în săpăturile lui Mihael Irimia din necropola de la Bugeac și, mai ales, în recent inauguratele săpături de la Satu Nou, în așezarea fortificată de pe malul Dunării, unde are concursul lui Nicolae Conovici de la Institutul de tracologie; geto-dacii în simbioză cu grecii din mediul rural al Callatidei, sînt aprofundați tot mai insistent la Albești, de colectivul: M. Bărbulescu, N. Georgescu-Cheluță și A. Rădulescu; centrele geto-daco-romane alcătuiesc un lot tot mai mare în planurile noastre de lucru: Capidava a înscris săpăturile din necropola tumulară, executate de N. Georgescu-Cheluță, iar în cetate, s-a sondat prima oară în straturile romane de către R. Florescu și Z. Covacef.

La Castelu, T. Cliante și L. Buzoianu, au adus anul acesta importante dovezi despre evoluția istorică a unui castru de aspect spectacular, iar la Ovidiu au continuat lucrările începute mai de mulți ani de către M. Bucovală și Gh. Papuc. Se impun tot mai mult, prin rezultatele remarcabile, cercetările lui T. Cliante de la Rasova, punct Pescărie. Pentru epoca feudală au avansat mult investigațiile la Tîrgușor și Vadu cei doi medievști, C-tin Chera și G. Custurea — săpăturile de la Vadu, în colaborare cu Centrul de istorie și teorie militară.

Salvările de la Mangalia și în special de la Constanța, ne dau satisfacții nebanuite. În ambele părți se lucrează în necropole, iar materialele culese — bineînțeles, pe lângă datele științifice — sînt revelatorii.

Rămîne ca în cazul săpăturilor de salvare, eforturile să continue și pe timpul iernii acesteia, conduse de N. Georgescu și E. Bîrlădeanu la Mangalia, în necropola de lângă stadion, și de C. Chera și V. Lungu la Constanța, în zonele de construcții din jurul teatrului și pe traiectul Canalului între Poarta Albă și Capul Midia, unde excavările au căpătat un ritm alert.

Cercetările colectivului nostru au căpătat în ultimii ani o mult mai mare extensiune, prin includerea în planurile de lucru anuale a unor teme legate de istoria medievală și modern-contemporană, cu preeminența firească a problemelor legate de mișcarea democratică și muncitorească din zona dobrogeană. Muzeografii Secției de istorie cit și cițiva de la Oficiul județean al patrimoniului, au elaborat subiecte interesante : Comerțul de tranzit prin Dobrogea în sec. XVIII — A. Murat ; Viața politică în Dobrogea între anii 1911—1916 — A. Pop ; Situația țărăni-mii dobrogene în deceniile premergătoare revenirii Dobrogei la țară — M. Vicol ; Aspecte ale nemulțumirilor țăranilor privind aplicarea reformei agrare din 1921 în județul Constanța — S. Suceveanu ; Dobrogea în anul 1946 — o nouă fază a alianțelor politice întreprinse de P.C.R. — M. Drugă. Șirul exemplurilor poate continua mult. Credem însă că cea mai bună cale de cunoaștere a activității de elaborare a colectivelor noastre o reprezintă răsfoirea celor două volume editate recent de muzeu : *Studii și comunicări de istorie*, volumul II, și *Pontica XV* — ambele cu sumare elocvente pe linia aserțiunilor noastre.

Și fiindcă am și abordat problema publicațiilor, amintim că pe lângă cele două volume de specialitate, planul editorial, executat întocmai, a pus la dispoziția marelui public vizitator, cantități suficiente de ghiduri, pliante și cărți poștale ilustrate, în limba română și în limbi de circulație internațională, astfel că am putut constata o normală activitate turistică.

Acestui bilanț care oglindește fidel activitatea corpului de muzeografi din secțiile de arheologie, modernă și contemporană și patrimoniu, se impune să-i adăugăm frumoasele rezultate dobîndite de către restauratorii laboratorului zonal. Prin grija acestora au fost puse la dispoziție, în timp util, materialele restaurate necesare publicării sau expunerii în sălile tuturor secțiilor din oraș și din județ — ceea ce a făcut să se îmbunătățească mult aspectul calitativ al circuitelor muzeale.

Sperăm că rezultatele vor fi și mai mari și mai bune în perioada imediat următoare, dat fiind că, prin grija Comitetului județean al P.C.R., am dobîndit un nou sediu pentru laborator, mai spațios și mult mai convenabil pentru desfășurarea unor acțiuni complexe de restaurare. Lucrările de reparații sînt în curs și începutul anului care vine înseamnă intrarea sa în funcțiune.

Conchidem că toate resorturile acestui organism muzeal au funcționat mulțumitor. Este însă loc de mai mult și de mai bine. Aceasta, referindu-ne la volumul și calitatea cercetării ; la organizarea și conservarea depozitelor atît de deficitare sub raportul mediului de păstrare a

patrimoniului muzeal; la acțiunea de preservare și valorificare a monumentelor „in situ“, care se cer mai bine recondiționate pentru turism; în sfârșit, din punctul de vedere al disciplinei în muncă și al unor manifestări de încălcare a regulilor de activitate profesională. Dar acestea sînt problemele noastre de fiecare zi, pe care le înfruntăm și căutăm să le îndreptăm, avînd largul concurs al forurilor noastre de conducere, locale.

Oricum, bilanțul pe care vi l-am oferit, acum cînd întîmpinăm aniversarea a 65 de ani de la Unire, ne face să fim optimiști și să încercăm în anii care vin realizări mai mari, mai spectaculare, în chipul acesta să facem din monumentele și din istoria patriei crezul nostru de credință în politica partidului, în munca pentru edificarea unor stări noi, elevate în viața de viitor a patriei.

ADRIAN RĂDULESCU